

Möte i användarrådet för utbildningsstatistik 2023-04-18

Deltagarförteckning

Närvarande

Ledamot	Roll	Organisation
Gabriel Kasto	Extern ledamot	Folkbildningsrådet (FBR)
Björn Öckert	Extern ledamot	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)
Anna Eriksson	Extern ledamot	Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)
Karin Hedin	Extern ledamot	Sveriges kommuner och regioner (SKR)
Mattias Renehed	Extern ledamot	Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)
Sofia Tano	Extern ledamot	Tillväxtverket
Torbjörn Lindquist	Extern ledamot	Universitets- och högskolerådet (UHR)
Lotta Persson	Extern ledamot	Utbildningsdepartementet (Udep)
Anders Larsson	Sekreterare/ledamot	Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Carrie Robson	Sekreterare/ledamot	Skolverket
Paula Kossack	Sekreterare/ledamot	Statistiska centralbyrån (SCB)
Gunnar Söderman	Sekreterare/ledamot	Universitetskanslersämbetet (UKÄ)
Frida Berglund	Föredragande	Skolverket
Anders Viberg	Föredragande	Universitetskanslersämbetet (UKÄ)
Louisa Vogiazides	Föredragande	Universitetskanslersämbetet (UKÄ)
Sara Lindqvist	Chef	Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Christina Sandström	Chef	Skolverket
Cajsa Anufrijeff Röhr	Chef	Skolverket
Oskar Nilsson	Chef	Statistiska centralbyrån (SCB)
Helena Wintgren	Chef	Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

Frånvarande

Ledamot	Roll	Organisation
Katarina Wizell	Chef	Statistiska centralbyrån (SCB)
Ylva Skoogberg	Extern ledamot	Friskolornas riksförbund

Mötesprotokoll

1. Mötet öppnas

Helena Wintgren, chef på UKÄ, öppnade mötet och välkomnade alla deltagare. Mötet hölls fysiskt i UKÄ:s lokaler i Stockholm.

Helena gick igenom punkterna i dagens ämne – officiell statistik kring övergången till vidare studier och till arbetsmarknaden samt kring studieskulder och inbetalning av studiestöd.

2. Presentationsrunda – vilken organisation representerar du?

Alla deltagare presenterade sig kort. Frida Berglund från Skolverket, Louisa Vogiazides och Anders Viberg från UKÄ deltog som föredragande.

3. Information från myndigheterna

CSN, SCB och Skolverket om vad som är aktuellt på respektive myndighet.

UKÄ

Helena Wintgren berättade om vad som är aktuellt på UKÄ.

- UKÄ har ett regeringsuppdrag att se över förordningen (1993:1153) om redovisning av studier med mera vid universitet och högskolor. 1 mars 2023 publicerades en delrapport 1 som omfattar 1a kapitlet, antagningsregistret. Rapporten finns tillgänglig på UKÄ:s webbplats. Se länk: www.uka.se/om-oss/nyheter/nyhetsartiklar/2023-03-01--ny-delrapport-om-antagningsregister.
- Det är ännu inte beslutat vem som blir Universitetskanslersämbetets nya generaldirektör.

CSN

Sara Lindqvist berättade om arbetet med omställningsstudiestödet (OSS) på CSN.

- Fokus på att klara handläggningen av OSS, där stora delar sker manuellt.
- Systemstödet beräknas vara på plats 2026 för beviljningen och 2027 för återbetalningen. Innan dess tillfälliga lösningar för att ta fram statistik.
- På grund av stor efterfrågan publicerar vi statistik om OSS löpande på CSN:s webbplats. <https://www.csn.se/om-csn/statistik-och-rapporter.html>.
- Officiell statistik från och med 2024, med statistik om kalenderåret 2023.
- Få kommer att beviljas OSS 2023 på grund av liten budgetram.
- Runt 9 000 personer 2023 och runt 40 000 personer 2026 när systemet är fullt utbyggt.

SCB

Oskar Nilsson berättade om vad som är aktuellt på sektionen för kompetensförsörjning och arbetsmiljö:

- SCB har nyligen publicerat en rapport som beskriver modellutvecklingen för prognoserna för gymnasiala yrkesutbildningar (Vård- och omsorg, Barn- och fritid). Rapporten finns här: [Vård- och omsorgsutbildade samt barn- och fritidsutbildade – En metodstudie kring komvuxutbildade \(scb.se\)](https://www.scb.se/om-scb/nyheter/nyhetsartiklar/2023-03-01--ny-delrapport-om-antagningsregister)
- SCB har i budgetäskandet för 2024-2026 efter önskemål från Skolverket SKR, Tillväxverket, Regionerna m.fl. lagt in en punkt som avser regionala utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser samt Regionala matchningsindikatorer.
- Trender och Prognoser 2023 kommer att publiceras 2023-12-14. Prognoserna kommer att sträcka sig fram till 2040. Beräkningarna utgår från befolkningsframskrivningarna 2023.

- Utvecklingsarbetet med att ta fram en ny undersökning för att mäta efterfrågan på arbetskraft pågår. Ambitionen är att genomföra en första undersökningsomgång under kvartal 2 2024 och publicera resultat efter sommaren 2024. Flera användarträffar har genomförts inom ramen för projektet. Det är viktigt att eventuella ytterligare synpunkter/önskemål framförs till SCB så snart som möjligt, för att de ska kunna vägas in i utvecklingsarbetet.
- SCB arbetar tillsammans med UKÄ med att bistå Socialstyrelsen i EU-projektet HEROES. HEROES handlar om att utveckla kompetensförsörjningsstatistiken för hälso- och sjukvården.

Katarina Wizell, som inte kunde delta på mötet, kompletterade efter mötet med övergripande information om vad som händer på SCB:

- Under 2022 tog SCB viktiga steg mot den omställning som krävs. Processen för registerbearbetning har utvecklats och vi har lanserat BAS utifrån tillgången till nya registeruppgifter. På IT-sidan pågår ett intensivt arbete för att ge stöd i utvecklingen och även att genomföra de investeringar som behövs på infrastrukturområdet, inte minst att förbereda för ett nytt datacenter i nya lokaler i Örebro.
- Under hösten genomfördes ett arbete med verksamhetsanalyser som har gett oss en väldigt bra grund att utgå ifrån inför det här året. Utvecklingsinsatser kommer därför även fortsättningsvis att vara prioriterade för att framtidssäkra vår verksamhet. Några exempel är fortsatt automatisering av manuella moment, rationaliserad granskning av insamlade uppgifter, utveckling och införande av generella verktyg för statistikproduktion.
- Man kommer att inrätta en ny rådsarbetsgrupp för Datafångst inom ramen för den officiella statistiken. Datum är inte satt ännu för första mötet.
- Sedan tidigare finns det rådsarbetsgrupper för Metod och kvalitetsfrågor, Användbarhet och tillgänglighetsfrågor samt en grupp för jurister och dataskyddsbud.

Skolverket

Christina Sandström berättade om vad som är aktuellt på Skolverket:

- Skolenhetsregistret förvaltas nu av Skolverket.
- Arbete med publiceringen, bl a en förstudie om visualisering av data.
- Extrainsamling om barn i förskolan på våren.
- Förenklad betygsskala i sfi och grundläggande komvux fr o m 2022.
- Begreppsändringar inom särskolan: anpassad grundskola etc fr o m 1/7.
- Delprovsbetyg försvinner i de nationella proven.
- Kursinsamling i sÄrvux planeras fr o m 2024.
- Förberedelser för ämnesbetyg i gymnasieskolan och komvux.
- Förlängd tidsbegränsad sekretessbestämmelse - riksdagsbeslut 31/5.
- Skolinformationsutredningen (U 2021:04) förlängd men delredovisar 31/5.
- Uppdrag om gemensamt skolvalssystem redovisas 1/9.
- Utveckling av regionala planeringsunderlag redovisas 31/10.
- Internationella studier: PIRLS 2021 publiceras 16 maj, PISA 2022 publiceras 5 december och ICCS publiceras i december.

4. Återkoppling på inskickade synpunkter, CSN

Anders Larsson berättade att CSN inte har fått in några direkta synpunkter på den officiella statistiken om studieskulder och inbetalning av studiestöd, men att denna punkt mer är en uppsamlingspunkt vid eventuella synpunkter. Inga synpunkter framfördes här från ledamöterna.

5. Återkoppling på inskickade synpunkter, UKÄ

Gunnar Söderman, Anders Wiberg och Louisa Vogiazides representerade UKÄ under denna punkt.

UKÄ började med att redogöra för kommande publikationer om etablering, uppgifter som redovisas årligen och innehåll i den längre rapporten om etablering samt arbetslösa och korttidspermitterade. Återkoppling på punkter som inte ledde till en diskussion redovisas i bifogad powerpointpresentation. Diskussionen sammanfattas i det följande:

Innehåll i den längre rapporten om etablering

- IFAU undrade om UKÄ kommer att ta hänsyn till förkunskaper vid jämförelse av lärosäten. UKÄ noterade synpunkten.
- SCB undrade om UKÄ har ändrat metod med anledning av introduktionen av BAS när de tittar på etablering på kort sikt i och med att det går att följa upp på månadsbasis framöver. UKÄ förklarade att de har gjort snabbare analyser, tack vare att befolkningens arbetsmarknadsstatus där AGI ingår ger möjligheten till snabbare statistik. UKÄ har publicerat bland annat två rapporter om arbetsmarknadssituationen för nyexaminerade 4–9 månader efter examen. De konstaterade även att BAS innebär väldigt bra möjligheter att redovisa statistik. UKÄ nämnde även arbetet med Sveriges återhämningsplan.

Uppsnabbning av statistiken

- Befolkningens arbetsmarknadsstatus där AGI ingår ger möjligheten till snabbare statistik. Se rapport: [Coronapandemin och arbetsmarknaden för nyutexaminerade studenter 2021](#).

Redovisning av genomsnittlig arbetslöshet och inkomst

- Möjligheten finns att redovisa det, exempelvis i den längre rapporten.

Överensstämmelse mellan lärosätens ort och anställningsregion

- UKÄ kommer att undersöka det i den kommande rapporten om Etablering.

Etablering per sektor – privat, kommunal, statlig

- Det redovisar UKÄ årligen.

Examinerade 2019/20 → Etablering 2021, 1–1,5 år efter examen.

- Baserat på data från Universitet- och högskoleregistret och LISA (Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier. Detta är inte officiell statistik i dagsläget.
- SKR har ett önskemål om att få statistik för etablering efter forskarutbildning. UKÄ svarade att de har gjort en rapport om detta 2021 men att det inte finns något beslut om att redovisa detta kontinuerligt.

- SUHF underströk vikten att analysera inrikes flyttningar bland examinerade. Eftersom vissa typer av yrke koncentreras i stora städer, landsbygdsregioner kan ha brist på arbetskraft med vissa kvalifikationer och kompetenser. UKÄ kommer att studera överensstämmelse mellan lärosätens ort och anställningsregion över tid för olika utbildningar. MYH uppmärksammade en utmaning: att vissa utbildningar sker på distans och distansarbete har blivit vanligare.
- UKÄ avslutade sin presentation med vem som räknas som etablerad och de fyra kategorier som finns om etableringsstatus (se powerpointpresentationen).

6. Återkoppling på inskickade synpunkter, Skolverket

Carrie Robson och Frida Berglund representerade Skolverket under denna punkt. Se separat PowerPointpresentation ”Återkoppling Skolverket_Slutgiltig”. Diskussionen sammanfattas i det följande:

Övergripande, samtliga utbildningsformer

Etablering på arbetsmarknaden per sektor (privat, statlig, kommunal)

- SKR har reagerat på att statistik om sektor finns för högskolestatistiken, men inte för gymnasieskolan eller komvux. Statistik om sektor är intressant utifrån rollen som arbetsgivarorganisation. Troligtvis är det även intressant för YH, men det är inget de har diskuterat.

Etablering på arbetsmarknaden inom eller utanför den region som man tog examen

- SUHF tycker att detta är intressant.
- SKR ser ett behov av dessa uppgifter för att planeringen av utbudet ska kunna göras utifrån ett regionalt kompetensförsörjningsbehov. Tillväxtverket önskar statistik kopplat till detta. De ser en risk för att ”landsbygden” dräneras på kunskap. Många flyttar till orter med högskolor och universitet, men hur ser det ut med ”återflytt” till regioner som behöver utbildad arbetskraft? MYH tar upp att det är viktigt att det regionala perspektivet kommer med i den officiella statistiken.
- På mötet diskuterades om statistiken ska redovisas efter någon av de regiongruppsindelningar som finns, men det blev inte tydligt vilken som skulle lämpa sig bäst.
- Mötet diskuterade hur man ska förhålla sig till distansutbildningar i detta sammanhang. SKR lyfter också behovet av att redovisa vilka komvux-utbildningar som är på distans.
- Skolverket lyfte tanken att en rapport i detta ämne skulle kunna ge möjlighet till mer ingående analyser, men att mer övergripande redovisningar i tabeller ger statistik av mer beskrivande karaktär.

Etablering efter gymnasieskolan

Uppgifter om etablering på arbetsmarknaden utifrån elevernas folkbokföringskommun

- Skolverket förklarar att fokus ska vara uppföljning av gymnasieskola som skolform och därför redovisas statistiken utifrån skolkommun.

Grupper som har en osäker eller svag ställning på arbetsmarknaden

- Skolverket berättar att de funderar på att undersöka gruppen med osäker eller svag ställning närmare. Till exempel skulle man kunna titta på sammansättningen av de grupperna över tid eller att följa personer över tid med en longitudinell ansats - är det samma personer som har en viss ställning över tid? I översiktstabellerna ingår idag alla gymnasieelever uppdelad på studieresultat. Men i tabellerna över exempelvis bransch ingår bara de med examen.
- IFAU tycker det vore intressant att studera lågpresterande elever närmare istället för att utgå från ett särskilt arbetsmarknadsutfall. De är ju överrepresenterade bland dem som har det svårt på arbetsmarknaden. Udep funderar på om det går att fokusera på etablering utifrån förkunskaper. Vad ska en satsa på om en har dåliga betyg? Det kan handla både om grundskole- och gymnasiebetyg. IFAU påtalar att grundskolebetyg lämpar sig bäst i sådana analyser.
- IFAU lyfter också att det är värdefullt med information om sannolikheten för att någon blir klar med sina studier givet vissa förutsättningar, exempelvis grundskolebetyg. För utbildningsval är det också relevant att få veta hur många som fick jobb och vilken lön de får.

Etablering efter komvux

- Skolverket berättar att de just nu ser över komvuxstatistiken. Det finns vissa svårigheter med att avgöra vilka som avslutar komvux samt gruppera eleverna utifrån vilken typ av kurser och hur många kurser de har läst. Det har inneburit att populationen förändrades i den senaste publiceringen. Det kommer innebära att kategoriseringen av kurserna för etableringsstatistiken förändras till nästa publicering.

Komvux – redovisningsgrupper

- Det finns önskemål att redovisa bransch, yrke, inkomster och utbildningsform för studier. Skolverket svarar att bransch finns i PM (på riksnivå) – de tre vanligaste yrkena kommer att ingå i de regionala planeringsunderlagen, inkomstuppgifter är en del av etableringsmättet, utbildningsform efter sfi finns (på riksnivå), kan eventuellt tas fram för grundläggande och gymnasial nivå.
- IFAU tar upp att alla uppföljningar verkar fokusera på etableringsmättet. Många vill kanske veta inkomsten, möjligheter till att få jobb et cetera.
- FBR tar upp att spelutveckling och IT-utbildningar växer stort. Det är utbildningar där de studerande kommer in på arbetsmarknaden och får bra betalt. Etableringsmättet är redan satt på många år. Det bör gå att utveckla statistiken utifrån etableringsmättet, exempelvis att redovisa genomsnittlig inkomst för de med etablerad ställning.
- SKR påpekar att det är viktigt att uppgifterna i de regionala planeringsunderlagen publiceras i ett sådant format att uppgifterna går att använda vidare. Skolverket planerar i dagsläget enbart publicering i PDF-format, men tar med sig synpunkten.

Komvux – övrigt

- Eventuell övertäckning i folkbokföringen (personer som folkbokförda, men som har flyttat från Sverige) behöver hanteras för att inte överskatta antal/andel som varken arbetar eller studerar.

- Skolverket har beställt uppgifter från SCB om skattad övertäckning på individnivå och ska undersöka om och hur de ska användas. SCB upplyser om att man kan använda uppgifterna antingen som kvalitetsinformation eller för att justera populationen så att personer som klassificeras som misstänkt övertäckning tas bort från populationen.
- Önskar orsaker till avbrott
 - UDep efterlyser information orsaker till avbrott. Skolverket informerar om att variabeln "Orsak till avbrott" har funnits med i insamlingen men tagits bort på grund av bristande kvalitet.
 - Skolverket har även gjort en registerstudie om avbrott i sfi. I vissa fall fick de fram orsaker som att en del fick barn eller jobb men vissa försvann bara där orsaken var oklar. De har även gjort en attitydundersökning inom vuxenutbildningen. Detta upplevde dock Skolverket som en osäker metod för studerande på sfi där respondenterna kan vara osäkra när en myndighet frågar och kanske inte svarar sanningsenligt.
 - Statistik om etableringsstatus visade att en del hoppade av för att de faktiskt hade ett jobb och i sådana fall kan det anses vara en bra anledning till avhoppet.
- Elever som fått högskolebehörighet genom studier i gymnasieskolan respektive i komvux
 - UHR tar upp att grundläggande behörighet till högskolan är lätt att bedöma, men det är bara 10 procent av högskoleutbildningarna som kräver grundläggande behörighet och då blir informationsvärdet av att redovisa de med grundläggande behörighet inte så högt. Särskild behörighet är betydligt svårare att mäta i statistiken.

Efter Gymnasiesärskolan

Skolverket tydliggör att statistiken planeras att publiceras årligen. Nästa publicering planeras att ske under hösten 2023.

7. Återkoppling på inskickade synpunkter, SCB

Paula Kossack representerade SCB under denna punkt. Återkopplingen redovisades i powerpointpresentationen *Användarråd för utbildningsstatistik 2023-04-18 Återkoppling SCB*. Diskussionen sammanfattas i det följande:

Förstudie om enkätundersökningar – inträdet på arbetsmarknaden

- MYH kommenterar att det är viktigt att konst- och kulturutbildningar följs upp. SCB svarar att de kommer beakta det och ha en dialog med MYH om det.
- Det är viktigt för MYH att statistiken även framöver kommer hålla samma kvalitet och att samma nedbrytningar kan göras. Det huvudsakliga värdet av enkätundersökningen ligger i information om överensstämmelse mellan utbildning och arbete. Det är svårt att mäta med registeruppgifter. I denna förstudie ska SCB undersöka om det går att hantera övertäckningen i yrkesregistret och att göra skattningar av de vanligaste yrkena. SCB kommer ha dialog med MYH i detta arbete för att säkerställa att deras behov av statistik tillgodoses.

Övergång från gymnasieskolan till eftergymnasiala studier

- IFAU framför att det är viktigt att myndigheterna samordnar sig så att det inte blir dubbelarbete. De berörda myndigheterna är medvetna om problemet.
- Diskussion om någon del i statistiken kan minskas ner eller tas bort
 - UKÄ tycker att det är en bra idé att utöka Exceltabellerna med de långa tidsserierna och den långa uppföljningsperioden. SKR instämmer i att det är bra med uppföljning på 10 år. De tycker att det är viktigt att ha en lång uppföljningshorisont.
 - UKÄ spekulerar om OSS kan kasta om dessa siffror och att YH kommer att segla upp som en större del. YH är en växande skolform, därför bör inte YH tas bort helt från övergångsstatistiken.
 - MYH har inte använt statistiken så mycket eftersom få börjar på YH inom fem år efter gymnasieskolan. Om SCB lägger till en uppföljning på 10 år vore det mer intressant. Det är intressant att se övergången från olika gymnasieprogram.

Hur ser behovet ut av att redovisa andel som påbörjar vidare studier med/utan studiemedel?

- SUHF anser att detta är intressant. Det är många studenter som har jobb vid sidan av sina studier och det är svårt att studera och jobba vid sidan av. Det kan påverka studieprestationen. Kan det finnas en förklarande orsak i att lyckas med studierna kopplat till studiemedel? Det finns internationella studier om genomströmning med studiemedel. Att skatta orsakssamband kan dock bli svårt.
- UHR anser att studiemedel är en kraftig markör för hur dedikerade de studerande är vilket i sin tur påverkar prestationen.
- Skolverket funderar över om inte främst resultatet av studierna är intressant att redovisa för de som har studiemedel eller inte. Att mäta prestationsgrad i förhållande till studiemedel. SUHF håller också med om det. I sådana fall vore det en fråga för UKÄ. UKÄ tar med sig denna fråga och de tror att detta kan bli en fråga för en rapport.

Tillgängliggöra statistik till utbildningsval

- SKR tar upp att även här kommer frågan om överlappande uppdrag in. Borde Skolverket göra mer här för att påverka att utbildningsguiden.se publicerar mer statistik på ett lättillgängligt sätt?
- UHR har i uppdrag att öka informationen om förväntad inkomst och arbetsmarknadsutsikt, så att de sökande kan göra välavvägda val.
- Skolverket arbetar med att få in mer information om komvux i SUSNA navet. SUSNA-navet samlar data om utbildningstillfällen som sedan ligger till grund för exempelvis utbildningsguiden och studera.nu. Antal platser kommer att finnas där framöver. Det är svårt att veta efterfrågan för komvux bland potentiella elever, nu kan de bara se vad den studerande har läst i efterhand. Men vad finns det att studera inom komvux? Hur gör en för att exempelvis studera till svetsare?

- IFAU tycker att det är en samordningsfråga för myndigheterna. De menar vidare att det är viktigt att en person som ska välja utbildning och letar efter statistik, kan ange sina egna betyg för att sedan se hur det har gått för andra med ett liknande betyg.
- MYH tar upp arbetet i ”EMIL-gruppen” som har hand om SUSAN-nettet. Gruppen har försökt att göra något liknande. Hur gör en för att få ett visst yrke? Vad finns det för utbildningar att välja? Behövs det en koppling till SSYK och SUN? Om en får statistik över inkomst och yrken behöver en fortfarande ha kopplingen till den specifika utbildningen. Detta har krånglat till det tidigare för att få hela bilden. Det kanske räcker att titta på de som studerar en viss utbildning och se vad det ger. Det kan fungera inom teoretiska utbildningar men det är svårare inom YH där utbildningen hela tiden ändras.

8. Mötet avslutas

Nästa användarråd arrangeras av CSN onsdagen den 29 november. Mötet kommer att hållas på CSN:s lokalkontor som ligger på Vretenvägen 8 i Solna.